

AKADÁLYMENTES TURIZMUS

SZAKMAI SEGÉDLET TURISZTIKAI PARTNEREINKNEK

SZAKMAI INFORMÁCIÓK PARTNEREINKNEK

A fogyatékoság a világ tetszőleges országának bármely népességcsoportjában előforduló nagyszámú különböző funkcionális korlátozottság összefoglaló elnevezése. A fogyatékoság okozója lehet fizikai, értelmi vagy érzékszervi károsodás, egészségi állapot vagy lelki betegség. Ezek a károsodások, ezen állapotok vagy betegségek lehetnek állandó vagy átmeneti természetűek. (A Fogyatékosággal élő emberek esélyegyenlőségének alapvető szabályai, ENSZ 1994.)

A fogyatékosággal élőköt alapvetően négy csoportra bontjuk:

1. Mozgáskorlátozottak
2. Hallássérültek
3. Látássérültek
4. Értelmi fogyatékosok

A négy fő csoporton kívül külön kell megemlíteni az autistákat és a súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek csoportját.

Az akadálymentes turizmus célcsoportja nem csak a fogyatékosággal élő személy, hanem minden olyan ember, aki valamilyen átmeneti vagy tartós akadályoztatottsággal rendelkezik. Legyen ez életkori sajátosságokból adódó nehézség, mint például a bottal való helyváltoztatás, a szem romlásából eredő erős dioptriás szemüveg viselése vagy akár a babakocsival való közlekedés.

Akadálymentes az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális létesítményekre, eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük. (1997. évi LXXVIII. törvény)

STATISZTIKA

A WHO 2005-ben készült statisztikái alapján a föld lakosságának 10%-a él valamilyen fogyatékosággal, ez körülbelül 650 millió embert jelent. Az Európai Unióban 37 millió főt, a 60 év feletti lakossággal együtt Európában 120 millió embert érint az akadálymentesség kérdése. Magyarországon a 2011-es népszámlálás adatai szerint 491 ezer fogyatékos ember élt, akik között 232 ezer mozgássérültet, 73 ezer gyengénlátót, aliglátót, 9 ezer vakot, 63 ezer nagyothallót és 9 ezer siketet regisztráltak.

DEMOGRÁFIA

Nemzetközi tendencia, hogy a fejlett országok lakosságának öregedésével a potenciális utazók is egyre idősebbek lesznek, vagyis a korszerkezet változása a turisztikai kereslet öregedését eredményezi. Az egyik legfontosabb jövőbeni trend, hogy az idősek az orvosi ellátásnak és a tudatos életmódnak köszönhetően egyre tovább maradnak aktívak, így nagyobb arányban fognak utazni is. Az öregedés természetes velejárójaként a szenior korosztály jelentős része él együtt átmenetileg vagy tartósan valamilyen fogyatékos-sággal, amely a turizmusban való részvételükre is hatással van.

MIÉRT FONTOS AZ AKADÁLYMENTESSÉG?

E demográfiai jelenségek hatására az akadálymentesség jelentősége a turizmusban nem elhanyagolható mértékben növekszik, egyre több turisztikai döntéshozó és szolgáltató figyelme fordul az akadálymentesség felé. Azok a desztinációk illetve turisztikai vállalkozások, amelyek ma úttörő szerepet játszanak és felismerik az akadálymentesítésben rejlő lehetőségeket, a turisztikai piacon is komoly gazdasági előnyre tehetnek szert. Magyarországon – számos jó példa és gyakorlat ellenére – a turisztikai akadálymentesítés még gyerekcipőben jár, egyelőre hiányzik az átfogó, hosszú távú, stratégiai tervezés, valamint a kommunikáció és az értékesítés a turisztikai szolgáltatások egész rendszerében.

MIT JELENT AZ AKADÁLYMENTES TURIZMUS?

„Az akadálymentes turizmus egy folyamatos törekvés, mely arra irányul, hogy minden úti cél, idegenforgalmi termék és szolgáltatás elérhető legyen minden ember számára, függetlenül bármely fizikai korláttól, fogyatékos-ságtól vagy kortól. Ez a magán- és a köztulajdonban lévő turisztikai helyszínekre egyaránt vonatkozik.”

TANULMÁNYOK, KUTATÁSI ÖSSZEFOGLALÓK A TURIZMUS BULLETINBEN

- 164/1995. kormányrendelet a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről, az akadálymentesség fogalmának meghatározása
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 100/1999. évi országgyűlési határozat az Országos Fogyatékos-ságügyi Programról
- 2236/1999. (IX.15.) intézkedési terv
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

Magyarország 2007-ben fogadta el az ENSZ Fogyatékos-ságügyi Általános Szabályait, melyben a tagállamoknak biztosítaniuk kell a fogyatékos személyek egyenlő esélyű hozzáférését a rekreációhoz és a turizmushoz. A 2007. évi XCII. törvény meghatározta azon turisztikai szolgáltatásokat, amelyek esetében biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférést, ilyenek például a nemzeti kulturális emlékhelyekhez, színházakhoz, mozikhoz, könyvtárakhoz, utazási irodákhoz, sport, rekreációs, üdülési és turisztikai helyszínekhez való hozzáférés.

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI SZAKMAI SZERVEZETEK, SZÖVETSÉGEK

- MVGYOSZ – Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége: www.mvgyosz.hu
- MEOSZ – Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége: www.meosz.hu
- SINOSZ – Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége: www.sinosz.hu
- MOTIVÁCIÓ Sérülteket Segítő Alapítvány: www.motivacio.hu
- Magyar Paralimpiai Bizottság: www.hparalimpia.hu

- ENAT – European Network for Accessible Tourism: www.accessibletourism.org
- OSSATE – One-stop-shop for Accessible Tourism: www.ossate.org
- Europe for all: www.europeforall.com
- GAATES – Global Alliance on Accessible Technologies and Environments (Globális Szövetség az Akadálymentes Környezetért és Technológiáért)

A TURIZMUS BULLETINBEN MEGJELENT CIKKEK, TANULMÁNYOK, KUTATÁSI ÖSSZEFOGLALÓK

- Gálné Kucsák Klára: A sötétség vándorai: a látássérültek turizmusának esélyei Magyarországon (2008/2)
- Végh Zsolt: A segítséggel élők turisztikai lehetőségei Magyarországon: egy elképzelt turisztikai szolgáltatás bemutatása (2004/4) (szakdolgozat pályázat különdíj)
- Magyar Turizmus Rt. – M.Á.S.T. Piac- és Közvéleménykutató Társaság: A szenior korosztály utazási szokásai (2005/4)
- Polgár Judit: Medical wellness – új trendek az egészségturizmusban (2007/4)
- Magyar Turizmus Zrt. Piac- és Termékelemzési Iroda: A turizmus trendjei Európában (2006/4)
- Mester Tünde: Turisztikai trendek Európában (2003/4)
- Dr. Behringer Zsuzsanna – Mester Tünde: Turisztikai trendek a világban és Európában (2001/3)

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK, KUTATÁSOK

- Európai Bizottság: A fogyatékossgal élők: ec.europa.eu/justice/discrimination/disabilities/index_en.htm
- Eurobarométer felmérés – európaiak hozzáállása az akadálymentesítéshez: ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_360_345_en.htm
- A Turisztikai Világszervezet (UNWTO) iránymutatása és anyagai Turizmus Mindenkinék témában: ethics.unwto.org/en/content/accessible-tourism
- accessibletourismresearch.blogspot.hu
- www.tourismforall.org.uk
- www.visitengland.com/plan-your-visit/access-all

A MAGYAR TURIZMUS ZRT. MARKETINGTEVÉKENYSÉGE E TÉMÁVAL KAPCSOLATBAN

A Magyar Turizmus Zrt. is egyre nagyobb hangsúlyt fektet az akadálymentes turizmus ügyére. 2010-ben a magyar-dán tulajdonú Skagerrak Tours és az MT Zrt. közös szervezésében került megrendezésre az első magyar **„Turizmus mindenkinék!” akadálymentes tanulmányút**. A study touron résztvevő dán szakemberek és újságírók – akik között több mozgássérült is érkezett hazánkba – megismerhették az ország akadálymentes turisztikai lehetőségeit, valamint az akadálymentesített szállodákat.

Az MT Zrt. fogyatékossgal élőkkel kapcsolatos marketingtevékenységének egyik mérföldköve a 2012-ben megvalósult **DeafNation tanulmányút** volt. A rendhagyó túrának köszönhetően világszerte több millió siket ember figyelmé irányult Magyarországra, mint turisztikai úti célra. A nemzetközi DeafNation szervezet képviselőjében hazánkba érkező Joel Barish elnök a siket és nagyothalló emberek életén keresztül ismerhette meg hazánkat. A tanulmányút sikerében óriási szerepet vállaltak a magyar és nemzetközi jelnyelvi tolmácsok, akik a SINOSZ delegálásában segítették a különleges programok megvalósítását. A Deafnation szervezet honlapján (deafnation.com) keresztül millióan értesülhetnek azokról a lehetőségekről, amelyeket Magyarország a siket és nagyothalló emberek számára kínál.

A „European Destinations of Excellence” (EDEN), „Kiváló Európai Desztinációk” elnevezésű programot 2006-ban indította útjára az Európai Bizottság azzal a céllal, hogy felhívja a figyelmet olyan európai turisztikai desztinációk értékeire, sokszínűségére, amelyek eddig rejtve voltak a nagyközönség elől. A 2012/2013-as évi pályázat

a legjobb akadálymentes desztinációt kereste a pályázaton résztvevő országokban. Magyarországon a **„Könnyű elérni, nehéz elhagyni” – fókuszban az akadálymentes turizmus**” címmel hirdetett pályázatot a Magyar Turizmus Zrt. A pályázatban a Rehabilitációs Környezettervező Szakmérnökök és Rehabilitációs Környezettervező Szakemberek Országos Egyesülete (REKORE) is közreműködött. A magyar pályázat 2013. évi nyertese Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának Kaposvár és a Zselic, ahol az élmény szembe jön... című pályaműve lett. Kaposvár már évek óta figyelemmel kíséri a fogyatékkal élők helyzetét. A kaposvári Tourinform iroda a 2009-ben vakok és gyengénlátók számára elkészített anyagaival hatalmas lépést tett ez ügyben. A további négy döntős: Bakony és Balaton Térségi Turisztikai Nonprofit Kft. Találd meg utadat a Bakony és Balaton térségében akadálymentesen, a Bük, Bükfürdő Közhasznú Turisztikai Egyesület Kincünk, a gyógyító víz, az Észak-magyarországi Gyógyturisztikai Egyesület Elérhető csillagok és a vértesi Szép Jelen Alapítvány Szabadon, mint a madár! című pályázataival versengett a címért akadálymentes turisztikai kínálatával.

Az itthon.hu honlapon kialakításra került az Útitársakkal menüpont, amelyben mozgás-, látás- és hallássérült turisták számára nyújtunk specifikus információkat, 2015 decembere – a fogyatékkal élő emberek világnapja – óta már minden turisztikai régióknak van saját, e szegmensre specifikált bemutatkozó anyaga. 2015-ben érkezett Magyarországra az első spanyol kerekesszékes blogger újságíró egy budapesti tanulmányútra, amely számos cikket, posztot ihletett, és amelyeket több ezer olvasó követett figyelemmel Spanyolországban. Ezt követően, szintén ebben az évben került sor a Route4U startup nyertes telefonos kerekesszékes útvonaltervező applikáció bemutatására a fejlesztőkkel közösen, amely egy rendhagyó budapesti városnézés keretében zajlott a Magyar Turizmus Zrt. aktív és támogató közreműködésével.

Folyamatosan keressük az akadálymentes turizmus fejlesztését, népszerűsítését célzó kezdeményezéseket, és az együttműködési lehetőségeket olyan turisztikai szolgáltatókkal, partnerekkel, amelyek a „Turizmus mindenkinek!” elvet magukénak vallva működnek.

NÉHÁNY PÉLDA A MAGYARORSZÁGI TURISZTIKAI KÍNÁLATBÓL

- Holdfény Liget kalandpark: kerekesszékekkel és járóbottal is használható akadálymentes kötélpálya mozgáskorlátozottak részére, valamint vakok számára létrehozott Braille írással felszerelt korlát a mezítlábas élményösvényünk mellett.
- Guruló városnéző séták Budapesten – egy új kezdeményezés: szervezett csoportos kirándulások kerekesszékesek számára.
- Hangostérkép, amely segítségével a fehér bottal közlekedő látássérültek bármely középületen, bevásárló-központon belül, illetve bármely közforgalmú helyen könnyedén eligazodhatnak, ilyenekkel van ellátva például a Néprajzi Múzeum.
- Tapintható tárlatok: több budapesti és vidéki múzeumában is szerveznek évről-évre tapintható tárlatokat, „kézzel fogható” kiállításokat vakok és gyengénlátók részére. A speciális kiállítások szervezőinek célja, hogy a látássérült és vak emberek együtt váljanak a kiállítás közönségévé a látókkal, interaktív módon segítve egymás megértését és a kiállítás befogadását. A tapintható kiállításon kortárs képzőművészek, iparművészek alkotásai, tematikus művei, látás-, hallássérült, valamint értelmi sérült alkotók művei „láthatók”.
- Akadálymentes turisztikai lehetőségek Budapesten és környékén: www.meosz.hu/index_07_08.php
- Akadálymentes útvonaltervező: www.pedroute.hu
- Akadálymentes vízi bejárók telepítése a Balaton északi partjának strandjain Leader pályázat keretében.

SZEMLELETFORMÁLÁS ÉS TECHNIKAI SEGÍTSÉG

Szemléletformálás/érzékenyítés, vagyis az akadálymentesítés nem kizárólag infrastrukturális beruházásokat, fejlesztéseket jelent. Egy egészséges, fizikai értelemben ép turistának maximum kellemetlen pillanatokot szerez az esetleges nem megfelelő fogadtatás és bánásmód, úgy a csak segítséggel utazni tudó, mozgásában korlátozott vagy más fogyatékkal élő utazóknál hatványozottabban jelenik meg a jól képzett, felkészített személyzet

és környezet fontossága utazásaik során. Ezért fontos a turizmusban dolgozók folyamatos edukációja, tréningje e speciális hozzáállást és ismereteket igénylő szegmensen kapcsolatban. Bár a komoly beruházások költségei nem mindig állnak rendelkezésre, sokszor már kis figyelmesség, eligazító tábla is segíthet a tájékozódásban, mint például az akadálymentességre utaló szimbólumok használata.

A hallókészüléket használóknak nyújthat segítséget az indukciós hurok alkalmazása, amely nagyothalló emberek számára felerősíti a hangokat, főleg középületekben (mozi, színház, iskolák előadótermei, templomok, ügyfélszolgálati pultok, stb.) alkalmazzák ezt a rendszert, amely viszonylag kis anyagi ráfordítással, utólagosan is beépíthető például szállodák előterébe, recepció pultjához, éttermekbe stb., így könnyítve meg a rosszabbul halló vendégek, turisták és a velük kapcsolatba lépő személyzet dolgát.

AKADÁLYMENTES TURIZMUS

SZAKMAI SEGÉDLET TURISZTIKAI PARTNEREINKNEK

A Magyar Turizmus Zrt-nél a Belföldi Piacfejlesztési Irodán belül a téma termékmenedzsere:

Polgár Judit

Telefon: 488 8713

E-mail: polgar.judit@itthon.hu

